

3. Об утверждении Положения о порядке формирования и применения цен и тарифов: Постановление Министерства экономики Республики Беларусь от 22 апреля 1999 г., № 43.

4. Об утверждении Прейскуранта № 10-01 на грузовые железнодорожные перевозки во внутривнутриреспубликанском сообщении: Постановление Министерства экономики Республики Беларусь от 08.01.2002 г., № 3.

5. Методические указания по составу и учету издержек обращения (производства), финансовых результатов деятельности организаций торговли и общественного питания: Приказ Министерства торговли Республики Беларусь от 20.09.2002 г., № 86

Присяжнюк А.Ю.

Київський економічний інститут менеджменту (Україна)

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку практично всі економічні перетворення в Україні обумовлені переходом до нової економічної моделі – інноваційно-орієнтованої, яка за своєю сутністю покликана підвищити рівень конкурентоспроможності національної економіки, зміцнити позиції вітчизняних виробників на внутрішньому ринку та значно розширити їх можливості на світових ринках, що є об'єктивною необхідністю в умовах глобалізації. Тому, інноваційна активність підприємств є досить актуальною та багатогранною темою, що потребує глибинного дослідження на науковому рівні.

Мета роботи полягає у дослідженні інноваційної активності підприємницьких структур та чинників, що впливають на неї. Відповідно до визначеної мети слід виконати наступні завдання: провести аналітичну оцінку загальної інноваційної активності підприємств, виявити фактори, що найбільш впливають на підвищення інноваційної активності підприємств.

Дослідженню питань інноваційної активності підприємств присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців, фахівців-практиків. Серед них варто виділити І. Павленко, І. Кузнецову, Я. Жаліло, та інших. Але питання підвищення інноваційної активності підприємств є досить складним, тому потребує значної уваги з боку науковців і досі.

За роки трансформації економіки України відбулось значне скорочення інноваційної діяльності у сфері матеріального виробництва, що безперечно негативно позначилось на технічному та технологічному відставанні національного виробничого потенціалу, на його якісних і кількісних показниках. Це значно вплинуло на конкурентоспроможність вітчизняної економіки порівняно із світовими економічними потужностями, адже виробництво наукомісткої продукції, світовий ринок якої оцінюється у 2300 млрд. дол., за Бєлоруссід зривближе на 50 чини кредите Пбллініка. Сім провідних БГЭУ. Белорусский государственный экономический университет. Библиотека.°.

країн, які володіють 46 макротехнологіями, контролюють понад 80% ринку наукомісткої продукції: США отримують від експорту цієї продукції 700 млрд. дол. щорічно, Німеччина 530 млрд. дол., Японія 400 млрд. дол. Водночас частка Російської Федерації найбільшої країни СНД, що володіє 17 макротехнологіями (ядерні; космічні; авіаційні; видобуток та переробка нафти і газу; виробництво зброї; хімічне, енергетичне, транспортне машинобудування, верстатобудування), дорівнює лише 0,3% світового ринку наукомісткої продукції [1]. Україна ж, маючи вагомий інноваційний потенціал знаходиться на позиціях аутсайдера на світовому ринку макротехнологій.

Усе вищевказане засвідчує різке падіння інноваційної активності вітчизняних підприємств (таблиця 1).

Таблиця 1. Інноваційна активність підприємств України

	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямками, млн. грн.				
			Дослідження і розробки	Придбання нових технологій	Підготовка виробництва для впровадження інновацій	Придбання машин та обладнання пов'язані з впровадженням інновацій	Інші витрати
2000	18,0	1760,1	266,2	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	16,5	1979,4	171,4	125,0	183,8	1249,4	249,8
2002	18,0	3018,3	270,1	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	15,1	3059,8	312,9	95,9	527,3	1873,7	250,0
2004	13,7	4534,6	445,3	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	11,9	5751,6	612,3	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	11,2	6160,0	992,9	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	14,2	10850,9	986,5	328,4	-	7471,1	2064,9

Джерело: www.ukrstat.gov.ua

Аналіз таблиці 1 показав, що за останні роки питома вага підприємств, що займалися інноваціями зменшилась на 3,8 %, але при цьому спостерігається тенденція до збільшення обсягів загальних видатків на інновації. В структурі витрат підприємств на інноваційну діяльність переважають витрати на придбання машин та обладнання пов'язані з впровадженням інновацій, тобто на технічне переозброєння виробництва. Найменше фінансових ресурсів підприємства витрачають на придбання новітніх технологій, що й виправдовує технологічну відсталість вітчизняного виробництва та низький технологічний уклад національної економіки.

Спробуємо визначити найбільш вагомі фактори впливу на інноваційну активність суб'єктів господарювання та проаналізувати їх за допомогою економічних методів, а саме за допомогою економіко-математичного моделювання, зокрема, використаємо технологію множинного кореляційно-регресійного аналізу. Для побудови моделі слід використати репрезентативні, достатні та однорідні за спостереженням у просторі або у часі дані, зокрема: кількість організацій, що виконують наукові дослідження та розробки, загальну суму витрат на інноваційну діяльність, витрати на придбання нових технологій. Усі дані взяті з 2000 по 2007 роки (таблиця 2).

Таблиця 2. Вхідні дані для множинного кореляційно-регресійного аналізу

Годы	Кількість організацій, що виконують наукові дослідні розробки (X_1)	Загальна сума витрат на інноваційну діяльність (X_2)	Витрати на придбання нових технологій (X_3)	Обсяг наукових та науково-технічних робіт (Y)
2000	1490	1760,1	72,8	1978,4
2001	1479	1979,4	125	2275
2002	1477	3018,3	149,7	2496,8
2003	1487	3059,8	95,9	3319,8
2004	1505	4534,6	143,5	4112,4
2005	1510	5751,6	243,4	4818,6
2006	1452	6160	159,5	5354,6
2007	1404	10850,9	328,4	6700,7

Джерело: складено за даними Держкомстату України - www.ukrstat.gov.ua

Для проведення аналізу використовуємо засоби Excel, зокрема пакет *Analysys*. В результаті проведення першого етапу аналізу нами було отримано кореляційну матрицю. За даними матриці стало очевидним наступне:

1. Кореляційний зв'язок між залежною Y та незалежними X_2 та X_3 досить сильний, а між Y та X_1 – зв'язок помітний, тому не може бути виключений з моделі.

2. Виявлено досить сильний кореляційний зв'язок між самими незалежними змінними, зокрема між X_2 та X_3 ($r = 0,92$), що унеможливає їх одночасне перебування в складі моделі.

Таким чином, ми отримали модель, що є значимою про що свідчить коефіцієнт детермінації (R^2) = 0,95 і рівняння має наступний вигляд: $y = -13876 + 10,08 X_1 + 0,62 X_2$.

Отже, виходячи з результатів кореляційно-регресійного аналізу можна зробити висновки, що найбільш вагомий вплив на інноваційну активність суб'єктів господарювання справляє кількість організацій, що виконують наукові та дослідні розробки (при зміні їх кількості на 1 тис. обсяг науково-технічних робіт зміниться на 10,08 млн.грн.) та загальна сума витрат на інноваційну діяльність. Модель показує, що при зміні обсягів фінансування інноваційної діяльності на 1 млн. грн. обсяги наукових та науково-технічних робіт зміняться на 0,62 млн.грн. Це свідчить про те, що на сучасному етапі розвитку інноваційної діяльності в Україні на перший план виходять питання, що стосуються її фінансового забезпечення, а саме пошук нових, альтернативних джерел формування фінансових потоків та пошук нових адекватних моделей управління ними.

Джерелі:

1. Нигматулин Р. И., Сорокин Д. Е. Стратегии для России: проблемы выбора // Вестник Российской Академии наук. – 2002. – №10. – с. 22-23
2. Офіційний сайт Держкомстату України / www.ukrstat.gov.ua

БДЭУ. Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт. Бібліятэка.

БГЭУ. Белорусский государственный экономический университет. Библиотека.°

BSEU. Belarus State Economic University. Library.

<http://www.bseu.by>

elib@bseu.by